

Tempus definit ordinem successivorum Ratione lect. Metaph. §. 14. Metaph. §. 94. cum vero Deus sit immutabilis, adeoque successio in ipso locum non habeat, extra omne tempus æternus dicitur, sicuti Mundi æternitas tempus infinitum denotaret. Métaph. §. 1073. sqq. Eodem tendit Thomas Resp. 5. 1. c. dicens: Et si mundus semper fuisset, non tamen parificaretur Deo in æternitate, ut dicit Boet; quia esse divinum est esse totum simul absque successione: non autem sic est de Mundo. Bayle in Dict. art. Zabarella ejusque proluxa nota (H) de Logomachiis in Controversia de æternitate Mundi idem discrimen urget, existimans, si quæstio ita proponeretur: an possibile sit, ut Deus & creaturæ ipsius semper simul extiterint? neminem facile negaturum esse, cum de æternitate plerique negarent, addens hanc rationem: que la durée des creatures est successive, & que l'éternité est une durée simple, qui exclut essentiellement le passé & l'avenir. Post cum Porietum ob eandem doctrinam laudasset, vituperasset autem, quod novitatem Mundi male probasset, Boetianam æternitatis definitionem multo magis incomprehensibilem judicat, quam dogma Transsubstantiationis. At tempus male defini per ordinem successivorum vel inde probo, quod per hanc definitionem entia simplicia, non tantum Elementa, sed etiam spiritus creati essent extra tempus, adeoque æterna; imo ipse mundus, si eo momento, quo simul fuit productus, illico iterum fuisset annihilatus, extra tempus fuisset, adeoque æternus. E contrario observandum duco, tempus nihil aliud esse, quam relationem ad alia entia vel coexistentia, vel priora, vel posteriora: in tempore determinato attendi mensuræ loco motum successivum vel penduli vel solis vel lunæ: in hoc motu successivo mensuræ datur prius & posterius, quod vero non ad quævis mensurata quadrat, e. g. mens humana dici potest jam existere complures annos, menses, dies, horas, minuta, quamvis sit ens permanens, non successivum, ut corpus humanum. Ex eo autem errore, quo prius & posterius in quovis ente, de cujus existentia & duratione h. e. continuata existentia sermo est, quæsitum fuit, Boetius necessarium putavit viæ totam simul possessionem inserere definitioni æternitatis divinæ, frustraneo utique & contradictorio conatu. Ergo ante Mundum conditum Deus fuit extra tempus, cum enim non esset aliud ens, non poterat ad aliud referri, nisi quod nunc, Mundo condito, dicere possimus, Deum fuisse ante Mundum. Aeternitas igitur nihil aliud est, quam existentia sine principio & fine. Ergo nihil profecit Bælius sua distinctione inter tempus infinitum & æternitatem ad componendas lites de Mundi æternitate: de eo enim unice quæritur, an Mundus semper existere potuerit. Bulffingerus quoque aliquam conciliationem tentavit, evoluta ambiguitate in voce creationis vel productionis ex nihilo, Dilucid §. 190. 192. Putaverim in distinctione hac nimis ferme subtili, quam tamen Thomas etiam attigit in Resp. 2. l. c. prius membrum, quo nihilum ceu reale quidpiam & quasi materia, ex qua creatus fuerit Mundus, præextitisse dicitur, ita contractorium esse, ut cogitari nequeat, & nemo fortassis non plane insipiens de creatione in tali sensu inquisiverit.